

PER ONGELUK

over onbedoeld schuldig zijn

De vrolijke stemming bij de vijver slaat helemaal om wanneer Snuiter per ongeluk een van de eieren van Mama Eend laat vallen. Snuiter is bang voor de gevolgen. Hij schaamt zich ook. Wat zou hij graag de tijd terugdraaien, maar wat gebeurd is, is gebeurd. Gelukkig krijgt Snuiter de kans om het goed te maken met de eendjes en helpt iedereen elkaar verder.

VOORAFJE - MEDITATIE BIJ DE VIJVER

Tijdens de meditatie kan er rustige muziek opgezet worden.

Meditatie bij de vijver:

De prent van de vijver uit Per ongeluk wordt getoond en op een centrale plaats in de kring of in de Snuiterhoek geplaatst. Vertel dat het verhaal 'Per ongeluk' zich afspeelt nabij een vijver. De vijver is dus een vaak terugkerend plekje in het boek.

Leg een blauwe doek of laken in de vorm van de vijver in het midden van de kring of snuiterhoek. Laat de kinderen zitten of liggen op een kussentje. Plaats ook Snuiter op een kussentje, hij neemt deel aan de meditatie. Laat de kinderen hun ogen sluiten of naar de grond kijken.

Het is een zonnige dag. Je bent in het park. Je bent aan het wandelen en je kijkt met verwondering naar de bomen, het gras, de vogels, de mooie lucht, ... rondom jou.

In de verte zie je een bankje staan. Je gaat op dat bankje zitten en voelt de warmte van de zon. Voor jou zie je een prachtige vijver met helderblauw water. Je besluit er heen te gaan. Je doet je schoenen uit en gaat met je blote voeten in de vijver staan. Dat voelt lekker koel aan. Je gaat dieper in het water, je benen zijn nu ook nat. Dankzij het koele water voel je je heel ontspannen. Je voelt hoe de zonnestralen je lichaam weer opwarmen. Je krijgt niet genoeg van het koele water en je besluit ook je gezicht wat nat te maken.

Je haalt diep adem. En bij elke ademhaling die je maakt verander je beetje bij beetje... in een eend. Adem diep in door je buik. Je armen veranderen in vleugels. Adem opnieuw diep in, je benen veranderen in zwemvliezen. Adem opnieuw diep in, je neus verandert in een snavel. Bij elke ademhaling word je meer en meer eend. Je krijgt overal veren.

Je beslist in het koele water te gaan. Je duikt en je ziet de hele onderwaterwereld. Je ziet waterplanten en gekleurde vissen. Langzaam kom je uit het water naar boven. Met elke diepe ademhaling/zucht verander je terug meer in jezelf. Alle veren verdwijnen.

Caitlin Van Avermaet, 2020

VERHAAL

Het verhaal van Snuiter wordt verteld, er wordt gekeken naar de prenten, geluisterd, gevoeld...

Terwijl het verhaal wordt voorgelezen maakt de leerkracht de emoties van de personages die aan bod komen bespreekbaar aan de hand van de **brokkenkaarten**. Wanneer je merkt dat de kinderen van jouw klas snel afgeleid zijn als je de kaarten tijdens het verhaal bespreekt, kan je kiezen om de brokkenkaarten na het verhaal te bespreken.

Emoties - mogelijkheid 1

Verspreid tien emotiefoto's in de kring. Dit kunnen foto's zijn van de kinderen zelf, foto's uit tijdschriften ...

Lees het verhaal voor en stop bij de prenten die hieronder afgebeeld staan. Laat de kinderen steeds een gepaste emotiefoto zoeken bij het gevoel van het genoemde personage.

Emotie en reacties - mogelijkheid 2

Neem de brokkenkaarten en plaats ze zichtbaar voor de leerlingen (niet op volgorde van het verhaal). Leg ze bijvoorbeeld rond de vijver die je met een blauw laken hebt vorm gegeven tijdens de meditatie.

Bespreek de eerste zes brokkenkaarten (zie mogelijkheden hieronder) tijdens het voorlezen van het verhaal. Je kan er ook voor kiezen om een kleinere selectie aan bod te laten komen (bv. de brokkenkaarten van situaties die het meest in je klas voorkomen).

Snuiter voelt zich stom nadat hij het ei liet vallen.

Welke brokkenkaart past bij dit deel van het verhaal? Hoe weet je dat?

Hoe voelt Snuiter zich?

Heb jij je al eens net zo gevoeld? Wanneer deed je iets wat je heel erg vond? Heb je spijt gehad? Hoe heb je dat getoond?

Hoe voelt Snuiter zich? Welke foto of prent past bij Snuiter zijn gevoel.

suggestie emotiefoto's geschrokken / zich stom voelen

Vele dieren komen kijken naar het gebroken ei. Ze hebben allemaal wat te zeggen.

Welke brokkenkaart past bij dit deel van het verhaal? Hoe weet je dat?

Wat zeggen de dieren?

(‘Dat ziet er niet goed uit.’; ‘Wie speelt er nu met eieren.’ ...)

Heb jij al eens ongevraagd je mening gegeven? Heb je toen iemand gekwetst? Hoe weet je dat?

Hoe voelt Snuiter zich? Welke foto of prent past bij Snuiter zijn gevoel.

suggestie emotiefoto's met de vinger gewezen worden / verlegen naar beneden kijkend

Snuiter loopt weg van alle dieren.

Welke brokkenkaart past bij dit deel van het verhaal? Hoe weet je dat?

Hoe voelt Snuiter zich? Hoe zie je dat op de prent?

Heb jij je ook al zo gevoeld? Wanneer? Wat doe jij als je hoofd te vol zit?

Hoe voelt Snuiter zich? Welke foto of prent past bij Snuiter zijn gevoel.

suggestie emotiefoto's oprecht verdriet (tranen) / treurende mensen

Wat ze ook zeggen over Snuiter, Flappie wil hem niet in de steek laten!

Welke brokkenkaart past bij dit deel van het verhaal? Hoe weet je dat?

Wat doet Flappie?

Hoe helpt hij zijn vriend Snuiter?

Heb jij al eens een vriend in nood geholpen? Hoe deed je dat?

Deze situatie is moeilijk in een emotiefoto te vatten.

De mama van Flappie snapt Snuiter. Ze wil hem helpen sorry zeggen.

Welke brokkenkaart past bij dit deel van het verhaal? Hoe weet je dat?

Wat doet de mama van Flappie? Waarom doet ze dat?

Heb jij al eens iemand geholpen op deze manier? Vertel.

Wat doet de Flappies mama? Hoe voelt Snuiter zich? Welke foto of prent past bij Snuiter zijn gevoel.

*suggestie emotiefoto's
mama troost / papa luistert*

Mama eend is heel boos op Snuiter.

Welke brokkenkaart past bij dit deel van het verhaal?

Hoe zou mama zich voelen? Hoe toont ze dat ze boos is?

Ze duikt weg onder water, noemt Snuiter een brokkenmaker...

Heb jij je al eens net zoals mama eend gevoeld? Wanneer?

Hoe zou mama zich voelen? Hoe toont ze dat ze boos is? Welke foto of prent past bij wat Mama eend voelt.

*suggestie emotiefoto's
boos gezicht / gekruiste armen / boos weg kijkend*

VERWONDERING

De kinderen vinden hun eigen weg in het verhaal: 'Ik vraag me af ...'

De schatkist wordt met het sleuteltje opengemaakt en we ontdekken er het blindegeleidestokje in. De leerkracht stelt de vraag: "Waarom zou dit voor Snuiter een talismanneke zijn?"

Laat de kinderen niet meteen antwoorden. Vertel hen dat ze even kunnen nadenken tijdens het beluisteren van dit **muziekfragment**. Laat ook de brokkenkaarten zien (zie volgende pagina), waar het blindegeleidestokje ook duidelijk op te zien is. Begin na het luisteren het gesprek met volgende vragen:

- Welke brokkenkaart past voor jou het best bij het muziekfragment? Waarom vind je dat?
Beide kaarten kunnen er bij passen. De muziek kan het denken van de kinderen stimuleren en het gesprek op gang te brengen.
- Waarom zou dit blindegeleidestokje voor Snuiter een talismanneke zijn?

Vanuit beide brokkenkaarten kan je met de kinderen stil staan bij verzoevende gebaren en woorden. We schetsen bij elke kaart twee mogelijkheden.

Verzoenende woorden en gebaren

Baken met tape op de grond een paadje af. Leg op het paadje obstakels. Vraag de kinderen of ze nog weten hoe Snuiter Kroosje helpt. "Hoe kan Snuiter Kroosje helpen om het pad veilig te bewandelen?"
Snuiter zorgt dat dat Kroosje niet kan vallen over steentjes op het pad. Hij verplaatst alle obstakels.

Laat het naspelen: 1 iemand is Snuiter, 1 iemand is Kroosje.

Wijs de kinderen erop dat dit een vorm van sorry zeggen is, maar dan zonder woorden. - *een verzoenend gebaar*

"Snuiter zegt ook iets tegen Kroosje. Wat zegt hij?
'Het spijt me heel erg, ik had beter moeten opletten, ik wil het goedmaken.' - *verzoenende woorden*

Verzoenende woorden en gebaren

Hoe helpt Snuiter Kroosje? Wat doet hij?
Hij maakt het pad vrij voor hem. Hij zegt eigenlijk sorry zonder woorden. Dit is een verzoenend gebaar.

Hij zegt ook iets tegen Kroosje, wat?
'Het spijt me heel erg, ik had beter moeten opletten, ik wil het goedmaken.' Dit zijn verzoenende woorden

Hoe voelt mama eens zich na dit alles?
Ze ziet hoe lief Snuiter is voor Kroosje en dat het hem echt spijt. Ze kan Snuiter vergeven voor het ongeluk.

Heb jij je ook al eens schuldig gevoeld? Wanneer/waarom?
Was het terecht dat je je zo voelde (zet in op rechtvaardigheidsgevoel)?
Hoe heb je het proberen goed maken?

Kroosje ziet ook het voordeel van zijn ongeluk. Kroosje heeft VEERKRACHT.

Wat zegt Kroosje waardoor duidelijk wordt dat ook zij Snuiter vergeeft?
'Blind zijn heeft ook zijn voordelen. Mijn broertje Peddel is bang van het donker maar daar heb ik geen last van.'

Snuiten en Kroosje kunnen samen verder.

Vraag of de kinderen nog andere verzoenende, helpende gebaren kennen? *Snuiten houdt de hand van kroosje vast om het pad te bewandelen, Snuiten geeft met woorden aan hoe Kroosje best stapt, Snuiten biedt hem een blindegeleidestokje aan... Verwijzing naar boek: Snuiten bindt het blindegeleidestokje van Kroosje vast met een stengel en hangt het rond de hals van Kroosje. 'Zo raak je je toverstokje nooit meer kwijt.'*

De suggesties van de kinderen worden nagespeeld.

Vraag hen of ze al eens iemand geholpen hebben (na een ruzie). Wat deden ze toen? Wat zouden ze kunnen doen? Laat het hen tekenen op een gekleurd A6-blaadje. De tekeningen worden in Snuiters Schatkist geplaatst. Zo wordt de schatkist aangevuld met hulpvaardige voorbeelden, met hun eigen talismannekes.

Snuiten en Kroosje kunnen samen verder

Snuiten bindt het blindegeleidestokje van Kroosje vast met een stengel en hangt het rond de hals van Kroosje.
'Zo raak je je toverstokje nooit meer kwijt.'

Hoe voelen Snuiten en Kroosje zich nu?
Ze hebben zich verzoend en gaan samen op pad.

Vraag de kinderen naar eigen soortgelijke ervaringen:
Heb jij al eens iemand vergeven? - Wat zorgde ervoor dat je kon vergeven? - Heb jij al eens iemand geholpen (na een ruzie)? Wat deed je toen? - Schrijf of teken dit op een gekleurd A6-blaadje.

De blaadjes met voorbeelden worden in Snuiters Schatkist geplaatst. Zo wordt de schatkist aangevuld met hulpvaardige voorbeelden, met hun eigen talismannekes.

OP STAP MET SNUITER

De leerkracht zoekt naar manieren om op creatieve wijze kinderen vorm te laten geven aan de eigen respons op het verhaal!

Werken met Snuiterhoeken - mogelijkheid 1

Activiteit in de conflicthoek

werkvorm: imiteren van verschillende boos- en conflictsituaties

ondersteunende vraagstelling:

- *Hoe laat jij zien dat je boos bent?*
- *Hoe kan jij zien of iemand anders boos?*
- *Hoe reageert diegene waarop de andere boos is?*
- *Hoe zouden ze het kunnen goed maken?*

De leerkracht vertelt stukjes uit het verhaal van Per ongeluk. De kinderen imiteren het gevoel of de reacties van de personages via mimiek, gestiek en (lichaams)expressie. Een handig hulpmiddel hierbij kan een spiegel zijn, zo zien de kinderen zelf hoe ze het gevoel of de reactie weergeven.

Is het moeilijk voor de kinderen om uit zichzelf het gevoel weer te geven? Dan kan je deze oefening ondersteunen door middel van de prenten uit het boek of de brokkenkaarten of de emotieprenten aangeboden in vorige fase.

- Er is groot nieuws bij de vijver! Binnenkort komen er twee nieuwe vriendjes bij. (Snuiter: blij, gelukkig)
- Met een beetje modder tekent Snuiter een gezicht op de eieren. Maar....oei, hij laat het ei uit zijn pootjes vallen. (Snuiter: geschrokken)
- Snuiter loopt weg van de drukte bij het nest en huilt. Oh, wat ik toch gedaan. (Snuiter: huilen, droef, triest, voelt zich schuldig, schaamt zich....)
- Mama eend roept luid: ik wil die domme brokkenmaker nooit meer in de buurt van mijn kinderen. (Twee reacties: Mama eens: boos / Snuiter: voelt zich klein)
- Het spijt me heel erg dat ik jou liet vallen, toen je nog in het ei zat. Ik wil het zo graag goed maken. (Twee reacties: Snuiter: verwachtingsvol / Kroosje: geschrokken, in de war)
- Van een stevige stengel knoopt Snuiter een riempje en hij het stokje om kroosjes hals. Zo raak je jouw toverstokje nooit meer kwijt. (Snuiter en Kroosje: tevreden, vriendschap)

Vervolgens krijgt elke leerling een kaartje (boossituatie of goedmaakreactie). Ze lopen rond in de klas en gaan op zoek naar hun mogelijke partner; welke boossituatie en welke goedmaakactie zijn passend? Kinderen mogen zelf de combinaties bepalen.

Boossituatie

Vul de lege kaartjes gerust in met situaties die vaak voorkomen bij de kinderen van je klas.

Je hebt ruzie op de speelplaats en jullie roepen hard tegen elkaar.

Je wil met het speelgoed van je vriend spelen en begint wild om je heen te slaan.

Je krijgt je zin niet en begint te bokken. Je blijft koppig aan de kant zitten.

Iemand botst tegen je en je begint heel hard te krijsen en huilen.

Goedmaakacties

Ook hier kan op het lege kaartje een eigen goedmaakactie komen.

Je maakt een tekening om het goed te maken.

Je geeft toe dat je iets verkeerd deed. Je zegt dat het je spijt.

Je maakt samen de hart-vriend-kus-handshake (zoals blad-steen-schaar).

Het A-lied opzetten en samen beluisteren of zingen.

Jullie kiezen samen een spel om tijdens de volgende speeltijd te spelen.

Als de kinderen een duo gemaakt hebben worden de situatie en actie tegenover elkaar geplaatst via een tableau vivant (stilstaand beeld). De leerlingen tonen hun tableau aan de andere klasgenoten. Deze raden welke leerling welk personage speelt en wat de reactie en actie is.

Activiteit in de goedmaakhoek

Werkvorm: Manieren om het goed te maken worden met de kinderen als hoofdrolspeler omgezet in een foto. De foto's worden op de herstelmuur geplaatst. Om manieren te bedenken kan je je laten inspireren door de goedmaakkaartjes hiervoor of door eigen ideeën van de kinderen.

Laat de kinderen mogelijke verzoende gebaren of manieren om het goed te maken naspelen. Leg dit vast op foto of laat ze het zelf doen.

De verzameling foto's kunnen samen met een grote versie van deze brokkenkaart op een flap bevestigd worden. Dit wordt de herstelmuur van de klas.

Wanneer een conflict zich voordoet in de klas of op de speelplaats kan teruggegrepen worden naar de herstelmuur. Belangrijk is wel om in gesprek te gaan met de kinderen aan de hand van de herstelmuur en onderling tot een consensus van goedmaakmanier te komen.

Emotie en reacties - mogelijkheid 2

Via inleefsituaties verkennen we de gevoelens bij de brokkenkaart van mama eend (conflict) en die van Snuiter en Kroosje (goed maken na conflict). We doen dit volgens de vier stappen van verbindende communicatie:

- 1. waarneming
een heldere beschrijving van de feiten zonder oordeel
Mijn klasgenoot is aan het huilen.
- 2. gevoel
elk gevoel is evenwaardig
Hij/zij is verdrietig.
- 3. behoefte
achter elk gevoel schuilt een behoefte
Hij/zij kan iets niet alleen en heeft hulp nodig.
- 4. verzoek
een verzoek aan jezelf of aan de ander
Wil je mij helpen met ...?

Laat de leerlingen in groepjes onderstaande situaties uit hun leefwereld naspelen en zoek nadien samen met hen naar oplossingen volgens bovenstaand model.

Conflictsituaties

op speelplaats

Mila, Abas en Timo spelen blad, steen, schaar, papier. Lisa wil graag meespelen. Ze drementelt wat rond Mila, Abas en Timo. Lisa zegt dat ze het spel niet correct spelen. Mila zegt Lisa dat ze ergens anders moet gaan spelen. Lisa begint te wenen.

na schooltijd in de gang

Eli, Wout en Matthieu babbelen na over de turnles. Ze vinden dat Toon onfair heeft gespeeld tijdens het voetballen. Ze spreken hem hierover aan. Toon begint heel luid naar hen te roepen, daagt hen uit, zegt dat ze niet tegen hun verlies kunnen. Toon loopt vervolgens snel door de schoolpoort naar buiten.

in de klas

in groepjes geven de leerlingen vorm aan een videoclipje bij een zelf ontworpen lied. Jason heeft een idee om de clip vorm te geven. Marie-Louise, Thomas en Sander laten het voorstel van Jason links liggen. Ze duwen hun idee door. Jason gedraagt zich opeens averechts en houdt zich afzijdig.

Bespreek de situaties volgens de stappen van verbindende communicatie en kom zo tot verzoek- en goedmaakideeën. Hieronder werkte we als voorbeeld het eerste conflict uit:

op speelplaats

- *waarneming: Ik zie dat jullie met drie fijn aan het spelen zijn. Ik zie Lisa interesse toont in jullie spel. Ik hoor Mila Lisa wegsturen.*
- *emotie/gevoel: Lisa is verdrietig. Klopt het dat Mila zich geïrriteerd voelt?*
- *behoefte: Lisa wou graag meespelen, ze speelt het spel het graag en speelt graag met jullie. Ze wil erbij horen. Mila houdt vast aan haar spelregels, ze heeft nood aan een duidelijke structuur.*
- *verzoek/strategie: kan je volgende keer bv zeggen dat Lisa het volgende spel mag meespelen na het overlopen van de spelregels?*

Vorm geven aan een herstelmuur.

Met de herstelmuur willen kinderen helpen in een conflictsituatie. We bouwen verder op de alom gekende stoplichtmethode: stop-denk-doe. In de tweede fase voorzien we ruimte om stil te staan bij verbindende communicatie.

Samen met de kinderen worden goedmaakideeën die bedacht werden tijdens de inleefsituaties omgezet in pictogrammen (bijvoorbeeld strip-verhaalpictogrammen). Plaats pictogrammen van de goedmaakideeën op de herstelmuur onder de vraag: Hoe kan ik het goed maken?

Tijdens een conflict kunnen leerlingen bij de herstelmuur inspiratie opdoen om het goed te maken. Daarnaast kunnen ze op een kleeftbriefje noteren op welke manier ze een conflict hebben opgelost. Verzamel deze oplossingen in het vakje: Andere goedmaakideeën. Ook deze kunnen voor inspiratie zorgen.

herstelmuur

	
Hoe kan ik het goed maken?	andere goedmaakideeën

KOESTERMOMENT

Tenslotte komen alle kinderen terug naar klas/de kring/de zithoek om feestelijk af te sluiten met iets lekkers, met een spreuk, gebed of lied en een persoonlijke afscheidsgroet.

De herstelmuur krijgt een plek feestelijk zijn plek in de Snuitenhoek. Laat een **lied** horen of lees een gedicht voor. Ondertussen bewandelen de kinderen per twee de weg die Snuiten heeft vrijgemaakt voor Kroosje, de weg richting herstelmuur. Ze bevestigen hun goedmaakideeën en pictogrammen op de juiste plek op de herstelmuur.

De kinderen nemen hun koesterboekje en noteren/tekenen hoe ze de weg voor iemand anders al eens hebben vrijgemaakt? *(een mooi goedmaakidee, verzoenende of helpende gebaren)*

Zullen we een bos beginnen?

Graaf een kuil
en plant je boom
voorzichtig
naast de mijne.

Kunnen ze elkaar
uit de wind houden
als het stormt

of in de zondagzon
samen zwijgen.

En als ze 's avonds
door de wimpers
van hun twijgen
naar elkaar kijken
beginnen ze al
op een bos te lijken.

Jaap Robben